

DÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 258 • Vychází 14. července 2025

Milé čtenářky, milí čtenáři,

byly roky, kdy by zpráva o chystané třetí české jaderné elektrárně v Tušimicích blízko Kadaně a Chomutova plnila titulky celostátních médií. Na pozadí sporů kolem tendru na dodavatele nových atomových bloků do Dukovan si jí všímají prakticky jen ta regionální. A přitom plány energetické firmy ČEZ se nedrží nijak při zemi, ohlášených 1 500 MW výkonu je jen o čtvrtinu méně, než má jihočeský Temelín a skoro stejně jako donedávna měly Dukovany. Na severu Čech by mělo jít o takzvané modulární reaktory - až šest malých nebo tři středně velké.

Spustit v situaci neexistence technologie proces hodnocení jejích dopadů (EIA), které nedokážeme kvantifikovat, jak se stalo, svědčí o výrazné erozi tohoto jinak užitečného nástroje, tentokrát pod vedením Ministerstva životního prostředí. Každá ze čtyř technologií modulárních reaktorů, které jsou popisovány v předložených podkladech, však má jiné parametry a tedy jiné dopady na životní prostředí a zdraví lidí. Může mezi nimi být jak varný reaktor, tak ty tlakovodní. A co je nejpodstatnější, ani jeden z nich navíc neexistuje, jejich vývoj nebyl dotažen do konce a jsou v různé fázi rozpracovanosti, kdy k realitě je ještě poměrně daleko.

Popsat a zhodnotit bude možné a nezbytné až technologické řešení konkrétního vybraného typu reaktoru a ještě po dokončení jeho vývoje, během něhož se ještě řada parametrů může změnit. Jedním z parametrů, který musí být jasně popsán, je odběr chladicí vody – uvedena je očekávaná potřeba 45,6 milionu m³ ročně. Je toto množství vody v Ohři k dispozici? A bude i v budoucnosti s ohledem na postupující klimatické změny? Neohrozí odběr a vypouštění ohřáté vody život v řece v době minimálních průtoků? Jak se projeví vypouštění radioaktivního tritia a jeho budoucí koncentrace v Ohři pod elektrárnou?

Na základě výběru technologie reaktoru teprve bude možné specifikovat potřebnou velikost havarijního pásma a také kvantifikovat počty obyvatel a podnikatelských subjektů, které v důsledku výstavby bude nutné přesídlit (v dokumentaci jsou zmíněny minimálně tři bytové domy a nespecifikované podnikatelské subjekty) a další, které by musely být v případě havárie evakuovány. Nejasné rovněž je, jak velká by měla být bezletová zóna nad jadernou elektrárnou z důvodu prevence rizika pádu letadla na citlivé části technologií. Bud mít konkrétní dopad na provoz blízkého letiště v Chomutově případně dalších letišť?

Patrně účelové je používání matoucího názvu SMR (malý modulární reaktor) pro záměr, který uvažuje i s reaktory Rolls-Royce s výkonem 470 MW, které jsou obdobně velké jako přesluhující reaktory v Dukovanech. Pokud tedy investor neměl pod zkratkou SMR na mysli spíše Smart Marketing Reactor, tedy chytře propagované.

I přes plíživou přípravu nových jaderek zůstává zcela mimo současnou debatu, jak tolik reaktorů zaplatíme, protože bez štědré veřejné finanční podpory tu žádné reaktory nevzniknou. Ani ty modulární. Lze tak čekat, že namísto důstojných důchodů nebo investic například do železniční infrastruktury a zejména pak do bezpečnější a levnější energetické modernizace Česka, budeme utápět biliony daňových poplatníků do realizace snů o české jaderně-energetické velmoci.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Lupina mnoholistá – velký problém leckde	str. 3-5
Výsledky ankety Perla roku 2024	str. 16-19
Pozvánky na akce	str. 20-24

V lesích se nově budou moci pěstovat monokultury, potvrdil Senát

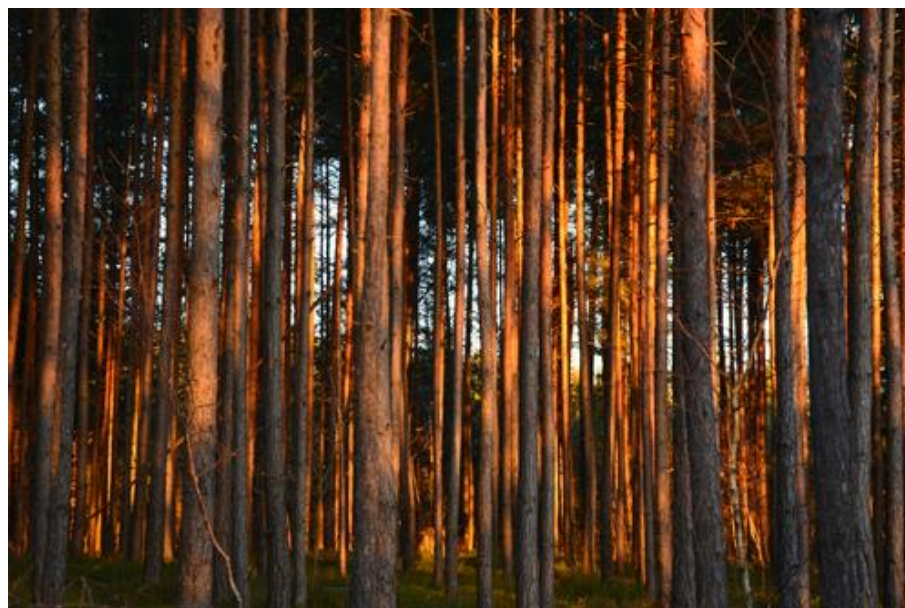
Lesní zákon, který do nestátních lesů umožní vysazovat monokultury, prošel Senátem. Senát tak stvrdil novelu, kterou takto připravil ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL) přesto, že právě monokultury jehličnanů vedou v nížinách a středních polohách k častějším kalamitám.

Zákon projednaný Senátem 11. června ruší povinnost výsadby alespoň minimálního podílu listnáčů a jedlí při obnově lesů pro soukromé vlastníky a obce. Legalizuje tím možnost výsadby rizikových monokultur. Odsunem prováděcí vyhlášky až do roku 2030 se zároveň prakticky znefunkčňuje ustanovení zákona, které mělo stanovit limity pro odvoz těžebních zbytků a minimum ponechaných starých stromů na dožití a k zetlení a tím zastavit další degradaci lesních půd i zlepšit biodiverzitu.

Novela navíc zavádí platby vlastníkům lesů bez záruky, že finanční podpora bude výraznější měrou zlepšovat zdravotní stav lesů, adaptovat je na změny klimatu a posilovat veřejné funkce lesů. Novela snižuje maximální povolenou rozlohu holosečí, které vysušují a ničí lesní půdu ani nezlepšuje ochranu lesní půdy před poškozením těžební technikou. Zlepšení novela přináší v prodloužení lhůt zalesnění ze dvou na pět let, což umožní přirozenou obnovu. Potřebné by ale bylo tyto lhůty zcela zrušit a nechat na vlastnících, jestli budou používat sazenice vypěstované ve školkách nebo přirozenou obnovu.

Ministerstvo zemědělství novelou ruší povinnost obnovovat lesy s využitím listnáčů a jedlí. V poslanecké sněmovně navíc ministr Marek Výborný dal záporné stanovisko k návrhům Kláry Kocmanové (Piráti) a Matěje Ondřeje Havla (TOP 09), jejichž pozměňovací návrhy by pomohly adaptovat naše lesy na změnu klimatu a předejít v další generaci lesa kalamitám. K zásadním úpravám novely zákona o lesích vyzvalo zákonodárce a i ministra Marka Výborného více než 390 vědců a odborníků. Souhrn návrhů vědců je na webové stránce iniciativy Vědci pro les <https://vedciproles.webnode.cz/>. Senátoři a senátorky nicméně tento odborný pohled nevzali v diskusi o zákonu v potaz. Hnutí DUHA předalo při příležitosti třetího čtení zákona poslancům apel 89 400 občanů, kteří ve výzvě Zachraňme lesy žádali, aby lesy nebyly pouhými továrnami na dřevo. Tento hlas ale zákonodárci nevyslyšeli, stejně jako Ministerstvo zemědělství nezohlednilo 57 připomínek Hnutí DUHA zpracovaných ve spolupráci s vědci a odborníky.

Jan Skalík z kampaně Zachraňme lesy řekl: „Lesní zákon jde na podpis prezidentovi navzdory hlasu 390 vědců a odborníků i 89 tisíc občanů spojených v kampani Zachraňme lesy. Zaznívá od nich jednotně, že chtějí zásadním způsobem zlepšit hospodaření v našich lesích. To ale schválená novela nenaplňuje. Měl by to vyslyšet nejen prezident, ale i budoucí vláda.“

Jaromír Bláha, expert na ochranu lesů Hnutí DUHA řekl: „Vláda promrhala možnost dovést ke schválení myslivecký zákon a v lesním zákoně neumožnila zásadní změny ke zlepšení stavu našich lesů. Naopak se poprvé od roku 1995 do lesů začnou sázet monokultury. Nechce-li skončit s nulou na svém kontě, má nyní poslední příležitost udělat něco významného pro přírodu, když neodkladně posune dopředu zákon o ochraně přírody a krajiny.“

Z tiskové zprávy Hnutí DUHA

Lupina mnoholistá – velký problém celé Šumavy

Lupina mnoholistá se aktuálně vyskytuje na více než 160 hektarech plochy území národního parku, a to v různé intenzitě pokryvnosti. Tento invazní druh zásadně mění prostředí, ve kterém se objeví. Její likvidace je dlouhodobou záležitostí. Aby měla smysl, je nutné do ní zapojit všechny vlastníky pozemků.

Lupina mnoholistá se na Šumavě začala šířit už v meziválečných letech, kdy si ji do svých zahrádek vysazovali tehdejší obyvatelé. Dlouho její populace stagnovala, ale před zhruba patnácti lety se začala hojně rozšiřovat.

„Důvodů může být několik, od dostatečné adaptace na klimatické podmínky Šumavy, až po stavební rozvoj, který na Šumavě zažíváme právě posledních dvacet let. Za tu dobu byla postavena velká spousta nových domů a také se obnovily a vybudovaly desítky kilometrů cest, nové mostky a další části dopravní a turistické infrastruktury, kde se na obnaženém půdním krytu snadno uchytí,“ vysvětluje krajinná ekoložka Správy NP Šumava Daniela Steinbachová. Svě tvrzení podpírá několika příklady:

„V prostoru podél silnice mezi Kvildou a Horskou Kvildou nikdy lupina nebyla, ale po té, co se v tomto úseku postavila cyklostezka, monitorujeme lupinu na třech místech. Podobné je to u Hraběcího mostu přes Roklanský potok za Modravou, který se rekonstruoval zhruba před 15 lety. Od té doby tam bojujeme s lupinou. Úplně stejný příběh se odehrává po výstavbě lávky na Černém Kříži. Lupina se do volné přírody dostává také ze zahrádek, kde ji lidé pěstují jako okrasnou rostlinu. Tak se nám rozšířila například na Dobré na louky pod obcí, nebo do okolí Srní či Kvildy.“

Lupině vyhovují kyselé půdy a ty šumavské se postupně stále okyselují, takže i to je jeden z důvodů, proč se jí na Šumavě tak líbí a daří se jí šíření. Celkovým problémem jsou však její invazní strategie a vlastnosti, které jí předurčily invazní titul. Jednou z vlastností je to, že brzy na jaře vytváří velkou listovou plochu svého trsu, čímž zastiňuje okolní vegetaci a potlačuje tak klíčení ostatním rostlinám. Škodí také tím, že váže vzdušný dusík prostřednictvím rhizobiálních bakterií na svých kořenech, čímž pak obohacuje půdu o živiny. V dlouhodobém měřítku pak tímto mění své půdní prostředí a stanoviště na živinově bohatší.

„Kdybychom s intenzivnějšími zásahy proti lupině nezačali zhruba před deseti lety, potýkali bychom se s velkými problémy. Dnes, po mnohaletých zkušenostech se nám ukazuje, že účinnou strategií proti jejímu šíření, je opakovaná seč křovinořezem u země. Včetně všeho listoví tak, aby nejen neodkvetla a nevysemenila se, ale také, aby dostaly šanci vyklíčit či odnožit ostatní rostliny. Tím postupně zatáhnou travní drn a lupinu mezi sebe nepustí. Vhodné je posekat ji ve fázi počátečního kvetení, kdy je v největší síle a pak ještě dvakrát. Na podzim už sice nenakvete, ale tímto zásahem zbrzdíme její růst další rok na jaře a

dáme tak šanci ostatním rostlinám. Posečenou biomasu je nutné ekologicky zlikvidovat, tedy odvézt do certifikované kompostárny nebo bioplynové stanice,” vysvětluje postup likvidace Daniela Steinbachová.

Pokud by Správa NP Šumava proti lupině takto intenzivně nezasahovala je jisté, že by některé velmi cenné části území byly touto rostlinou zaplevelené.

„Jsme si jisti tím, že pokud bychom nezasahovali například v okolí Studené Vltavy, rozšířila by se po celém jejím toku, nejen od Nového Údolí až po Černý Kříž jak je tomu dnes, ale postupovala by dál i přes velmi cenný Vltavský luh. Díky naším zásahům v této oblasti jsme ji nejen zastavili, ale dokonce zde ubývá,” zmiňuje Daniela Steinbachová.

Lupina je víceletá rostlina s velkou produkcí semen a mohutným kořenem. Její semena jsou schopna několik let v půdě čekat na vhodné podmínky ke klíčení. Pravidelná a opakovaná seč ji postupně oslabuje, ale k úplné likvidaci je potřeba vydržet a její redukci opakovat několik let po sobě. Je to boj s velmi silným soupeřem, na který sama Správa NP Šumava nestačí. Musí se do něj zapojit i ostatní majitelé pozemků v národním parku, kde se lupina vyskytuje. Ti tak mají nově povinnost proti lupině efektivně zasahovat tak, aby zabránili jejímu šíření. Na tyto činnosti mohou na Správě Národního parku Šumava požádat o finanční příspěvek.

„Bez odpovědného přístupu obcí i soukromých vlastníků pozemků, kde se lupina vyskytuje, je náš boj s touto přírodní hrozbou marný. Pokud ji lidé mají ve svých opečovávaných zahrádkách, nechceme přímo, aby se jí zbavovali. Jen apelujeme na to, aby si uvědomili, že je to invazní druh, který se na Šumavě snadno šíří, do volné přírody nepatří a šumavské přírodě škodí. Apelujeme na zodpovědné chování vlastníků, aby zabránili šíření lupiny do volné krajiny minimálně tím, že ji nenechají odkvést a vysemenit,” zakončuje mluvčí Správy NP Šumava Jan Dvořák.

Tisková zpráva Správy NP Šumava

Lupina mnoholistá – velký problém nejen na Šumavě

Lupina mnoholistá (dříve vlčí bob mnoholistý) není jen šumavským problémem, o čemž jste si mohli počít v předchozí tiskové zprávě Správy NP Šumava. Lavinovitě se šíří krajinou i jinde a ohrožuje nejedno cenné území. Paradoxem přitom je, že za panování ministra Tomáše Chalupy použilo fotografii lupiny na propagačních materiálech ministerstvo životního prostředí.

Protože se často pracovně i ze zájmu potloukám po těžebních prostorech, nemohl jsem si lupiny nevšimnout. Problém s jejím šířením navíc spočívá nejen v samotné konkurenci pro ostatní druhy, ale i v obohacování půdy dusíkem. Těžené i opuštěné lomy přitom bývají cenné právě tím, že půdy nebo minerální podklad na jejich dně a stěnách mají malý obsah živin.

Před mnoha lety jsem dělal entomologický průzkum v přírodní rezervaci Pacova hora u Chýnova, krásném vápencovém kamenolomu s orchidejemi a řadou teplomilných brouků. Tehdy byla v lomu první ohniska lupiny. Snažil jsem se na problém upozornit, aby se začal řešit včas. Dnes je tam fialové moře a s lupinou se nákladně bojuje.

Lupinu znám i z dobývacím prostoru Cep II na Třeboňsku, kde Calla každoročně provádí monitoring invazních rostlin. V tomto případě jsme problém začali řešit sami ve spolupráci s těžební firmou v momentu, kdy se objevily první kvetoucí rostliny. Důsledné vytrhávání v době kvetení tady prozatím šíření lupiny zastavilo a v poslední době už se objevují jen výjimečně malé sterilní rostliny.

Je dobře, že správa národního parku problém medializuje, protože mnoho lidí má tendenci ho podceňovat. Lupinu pozná každý a může se tedy zapojit. Třeba tím, že si v přírodě natrhá kytici lupiny do vázy a tím zabrání vzniku stovek semen. Asi nemá cenu lupinu ničit na vlastní zahrádce, ale rozhodně stojí za úvahu nevyvážet zahradní odpad do přírody, protože právě v něm mohou číhat semena lupiny, ale i mnoha dalších nepůvodních druhů.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Hořký jako botanika

Řekli byste, že pelyněk černobýl je známá rostlina? Kdysi jsem si to také myslel. Dali jsme ji přece do vyjmenovaných slov, jejichž je hned dvojnásobným hrdým příkladem.

Když tedy na exkurzích nebo biologických vycházkách určujeme pelyněk, začínám vyjmenovanými slovy. Pokud to nestačí, zabrousím do lidové slovesnosti. A po nápovědě „hořký jako...“ se obvykle někdo chytí a doplní alespoň „...pelyněk“, když ne „...pelyněk černobýl“.

To ovšem platí spíše pro střední a starší generaci, zatímco dnešní studenti lidová rčení mění k obrazu svému. Když jsem onehdy se skupinou gymnazistů zkoušel nápovědu „hořký jako...“, ozvalo se po dlouhém mlčení ze zadních řad: „...jako kráva!“

Jiří Řehounek

Chráněné vlhy se v jižních Čechách šíří, břehulí naopak ubývá

Vlha pestrá a břehule říční mají jedno společné – hnízdí v norách, které si nejčastěji hrabou do písčitých stěn. Zatímco populace vlh se na jihu Čech postupně rozrůstá, počty břehulí v posledních desetiletích dramaticky klesají.

První hnízdění vlh v jižních Čechách bylo zaznamenáno v roce 2002 na Třeboňsku. Další výskyt následoval až o 13 let později na Českobudějovicku, vždy šlo jen o jeden pár. Teprve v roce 2017 se hnízdiště vlh

objevila na dvou místech v kraji a v opuštěné pískovně na Českobudějovicku vznikla kolonie těchto atraktivních ptáků, kde z pěti hnízdících párů čtyři vyvedly mláďata. Díky medializaci jejich hnízdění se tehdy podařilo zdokumentovat, že v okolí Borovan vlhy krátce hnízdily už v 60. letech minulého století.

„Vzhledem k aktuálnímu šíření vlh je pravděpodobné, že jejich hnízdiště bude na jihu Čech přibývat. Proto bychom rádi požádali veřejnost, aby tyto krásné ptáky nerušila při hnízdění a nezasahovala do míst, kde se usídlí,“ říká Václav Mikeš, zoolog Jihočeského muzea a člen Jihočeského ornitologického klubu (JOK).

Naopak u břehule říční odborníci pozorují strmý pokles. Podle výzkumu Petra Heneberga a spolku Calla klesl počet lokalit s hnízdícími břehulemi z 66 v roce 1999 na 27 v roce 2009 a pouhých 11 v roce 2019. Jsme tedy na jedné šestině

počtu hnízdišť oproti době před dvaceti lety. Kvůli úbytku písčitých stěn břehule častěji využívají k hnízdění různé škvíry ve zdivu nebo drenážní trubky.

„Břehule lze v dnešní době nejspíše pozorovat právě v těchto nových typech hnízdišť, kde jsou přivyklé pohybu lidí. V jižních Čechách jsou dlouhodobě obsazena například hnízdiště v mezerách mezi kameny ve vodním příkopu u zámku Blatná nebo v nábrežní zdi Volyňky ve Volyni. Velké kolonie tohoto typu najdeme zvláště na vysokých nábrežích u našich velkých řek, Vltavy a Labe. V Praze můžeme početné hnízdící břehule pozorovat na nábrežích v Podolí a Podbabě“ uvádí specialista na břehule Petr Heneberg z Univerzity Karlovy.

„V letošním roce probíhá celostátní monitoring hnízdišť břehulí a vlh. Díky němu bylo už zaznamenáno zahnízdění vlh také na Strakonicku,“ říká ornitolog Jiří Bureš, vedoucí jihočeského regionálního pracoviště AOPK ČR a člen výboru JOK.

„Ačkoli si vlhy i břehule na určitou míru vyrušování, např. pohybem těžební techniky, zvyknou, jejich rušení na hnízdištích není vhodné. Hon za kvalitním snímkem nebo nevhodným zážitkem může při neznalosti biologie druhu hraničit s ohrožením hnízdění,“ varuje předseda JOK Jan Havlíček. Zároveň dodává, že vjíždění na lokalitu či stavba krytů pro fotografy může zhatit někdy i těžce vybojované dohody s majiteli pozemků, které jsou nezbytné pro údržbu stěn a další přežití těchto druhů v naší krajině. Právě na nejznámějším hnízdišti vlh jedná o zlepšení podmínek pro její (nejen ptačí) obyvatele s vlastníky společně JOK a odbor životního prostředí KÚ Jihočeského kraje.

„Hnízdění břehulí a vlh dobře dokládá, že pískovny se staly v jihočeské krajině důležitými místy pro ochranu ohrožených druhů. Kromě vlh a břehulí v nich nacházejí útočiště i další ohrožené druhy. Příkladem mohou být samotářské včely,

kteří patří k nejohroženějším skupinám živočichů v naší přírodě,” vysvětluje Jiří Řehounek, který se ochraně pískoven věnuje ve spolku Calla.

Ornitologové a ochránci přírody vybízejí Jihočechy, aby si pozorování vlh a břehulí nenechávali pro sebe. Mohou se ozvat přímo AOPK ČR, JOK či Calle nebo využít databázi AVIF (<http://www.birds.cz/avif/>), kterou spravuje Česká společnost ornitologická, nebo aplikaci BioLog (<http://http://biolog.nature.cz>), kterou spravuje AOPK ČR a vyplnit pozorování do internetového formuláře.

Tisková zpráva Cally, AOPK ČR a JOK

Projektový den v Pískovně Ledenice

Šestáci z ledenické základní školy už podruhé za sebou prokázali svou voděodolnost, když v rámci projektového dne v Pískovně Ledenice zkoumali místní faunu a pomáhali přírodě. Projektový den s nimi připravujeme už několik let a jeho součástí se vždy konkrétní pomoc místním vzácným stanovištím, obvykle vytrhávání boroviček na písčínách, které obývají ohrožené druhy živočichů a rostlin. Kromě toho se žáci zapojili i do přírodovědného průzkumu pískovny, letos bohužel pouze v tůních, protože většina suchozemských živočichů zůstala vzhledem k počasí v úkrytech.

Jiří Řehounek

Česká společnost entomologická vyhláší Hmyzem roku 2025 světlušky

Česká společnost entomologická (ČSE) vyhláší v roce 2025 Hmyzem roku světlušky. Veřejnost bychom rádi seznámili s jejich rozmanitostí, ale také s problematikou světelného znečištění, které ohrožuje nejen světlušky, ale i mnoho dalších organismů, a přispívá ke škodám, které mimoděk vznikají v krajině lidskou činností.

Světlušky zná snad každý – ať už z Broučků Jana Karafiáta anebo z procházek večerní krajinou. Zpravidla z nich však vidíme jen světélka poletující letní nocí – jak vypadají dospělci (či dokonce larvy) většina lidí vůbec netuší. V naší přírodě najdeme tři druhy světlušek. Noční aktivitu mají dva z nich: světluška větší a

světluška menší. Ta je také jedinou z našich světlušek, která světélkuje za letu. Třetí druh naší přírody – světluška krátkokřídlá je denním druhem, a navíc je poměrně vzácná. Schopnost svítit, neboli bioluminiscence, slouží světluškám ke komunikaci. Světélkovat dovedou larvy, u nočních druhů pak i dospělci.

Soukromý život světlušek je mimořádně pozoruhodný. Larvy jsou dravé a svou kořist, kterou tvoří převážně hlemýždi a páskovky dovedou vystopovat pomocí slizové stopy. Plže potom usmrtí neurotoxinem, který do něj vpraví jedovými kanálky v kusadlech. Jed kořist zároveň natráví a larva potom obsah vysaje. V larválním stádiu žijí světlušky i dva nebo tři roky. Poté se kuklí a jako dospělci žijí jen v řádu týdnů. V dospělosti se od sebe velice liší samci od samic: zatímco samci vypadají jako normální dospělí brouci (mají krovky a u světlušky větší i menší dovedou létat), samice vypadají i v dospělosti spíše jako larvy a létat nedovedou.

Právě nyní, začátkem léta, je nejlepší doba, kdy se může veřejnost vydat za světluškami. Dospělé jedince lze pozorovat od zhruba poloviny června až do konce července v závislosti na počasí. Od léta do podzimu lze pak v krajině najít světélkující larvy. S larvou je však možné se setkat také na jaře (březen-květen), nejčastěji za dne. Samci světlušky menší začínají svítit zhruba půl hodiny po západu slunce (v červnu kolem 21:30) a největší aktivita trvá zhruba hodinu. Poté lze pozorovat především svítící samičky obou druhů.

V rámci letošního ročníku Hmyzu roku chceme veřejnost seznámit s opomíjeným problémem, který (nejen) světlušky v krajině ohrožuje: světelným znečištěním. Samci nočních druhů světlušek hledají samičky pomocí světlených signálů. Pokud je místo, kde světlušky žijí (třeba městský park či okraj lesa) osvětleno, znemožňuje to světelnou sexuální komunikaci a může zapříčinit vyhynutí celé populace. Světlo nevhodně umístěných lamp pak ohrožuje i další živočichy – láká noční hmyz, který je následně dezorientovaný či vysílený, a ruší či mate i obratlovce – ptáky či drobné savce. Světlušky jsou však, spolu s dalšími organismy, ohroženy i jinak – likvidací keřového patra přicházejí o úkryt během dne i o místo k prezimování. Kosení během sezóny může usmrtit samice čekající na přilet samečků. Návrat a šíření našich světlušek na nová místa je přitom extrémně obtížný, protože mají nelétavé samice a obtížně překonávají ekologické bariéry v kulturní krajině. Z těchto důvodů byla světluška větší v roce 2024 zařazena na evropský Červený seznam.

Aby se entomologové dozvěděli, jak na tom světlušky v současné krajině jsou, je třeba získat přesná data o jejich rozšíření. K tomu se může přidat i široká veřejnost, kterou letos zveme k účasti na akci Česko hledá světlušky. Pomocí chytrého telefonu může každý vyfotografovat světlušky, které v přírodě potká, a následně se o své nálezy (spolu s přesným místem nálezů) podělit na Facebooku (<https://www.facebook.com/groups/ceskohledasvetluskys>) či v aplikaci iNaturalist (<https://www.inaturalist.org/projects/cesko-hleda-svetluskys>). Díky veřejnosti se v posledních letech podařilo získat cenná data o celé řadě organismů, a proto věříme, že i letošní sčítání světlušek bude mít úspěch.

Česká společnost entomologická vyhláší kampaň Hmyz roku každoročně od roku 2021. Cílem akce je představit široké veřejnosti zajímavé zástupce hmyzu a přispět tak k jejich poznání. Veřejnost zpravidla zveme k účasti na mapování či obdobném projektu, do kterého se může zapojit každý – tím si klademe

za cíl zjistit o hmyzu nové informace a vzbudit mezi lidmi zájem o entomologii, hmyz a ochranu přírody.

Informace k letošnímu ročníku Hmyzu roku na webu ČSE: <https://www.entospol.cz/hmyz-roku-2025-svetluský>.

Tisková zpráva ČSE

PROBLÉMY S DUKOVANY | Co dalšího hrozí u zakázky století?

Jak to bude s Dukovany?

Rozhovor Martina Marka s energetickým poradcem Edvardem Sequensem z organizace Calla. Co všechno víme o jaderném tendru, jaké další problémy nám hrozí, kolik budou další jaderné bloky v Dukovanech stát, jak to plánuje vláda zaplatit, a kolik zakázek získají české firmy.

Rozhovor můžete shlédnout zde: <https://www.youtube.com/watch?v=trjyAGStD0s>

Redakce

Čtyři reaktory SMR v kanadském Darlingtonu drahé až hrůza

Vláda kanadské provincie Ontario schválila v květnu 2025 plán státní společnosti Ontario Power Generation investovat 20,9 miliard dolarů (včetně finančních nákladů) do výstavby čtyř reaktorů BWRX-300 o celkovém výkonu 1200 MW v jaderné elektrárně Darlington. Reaktor dodavatelského konsorcia GE Hitachi patří do kategorie malých modulárních reaktorů (SMR – Small Modular Reactor). V globálním měřítku jde o první větší projekt s reaktory SMR.

Oznámená cena je příliš vysoká na to, aby vyvolala zájem o opakování podobného projektu (například jeden reaktor o výkonu 1150 MW v americké elektrárně Vogtle stál po všech zdraženích 17,5 miliard dolarů

včetně finančních nákladů). Pro srovnání nedávno dokončená plynová elektrárna s výkonem 377 MW v provincii Saskatchewan stála 825 milionů dolarů. Průměrná cena elektřiny z reaktorů v Darlingtonu je oficiálně odhadována na 149 dolarů za megawatthodinu.

Podle původních odhadů dodavatele GE Hitachi měl jeden reaktor BWRX-300 stát 700 milionů dolarů. Rozšíření do dalších zemí bude záležet na tom, zda se u dalších projektů podaří cenu snížit díky efektu sériové výroby. Jedno z podmínek bude dodržení předpokladu rychlé výstavby – reaktory v Darlingtonu mají být dokončeny do roku 2029.

Podle zprávy International Energy Agency z letošního ledna je podmínkou pro rozšíření technologie SMR dosažení cenové úrovně 4,5 milionu dolarů na megawatt výkonu do roku 2040. Cena reaktorů v Darlingtonu je výrazně vyšší.

Pro Temelin.cz Karel Polanecký

FOTOBLOG

Protest proti hlubinnému úložišti v Pošumaví

V sobotu 12. července 2025 se konal další, již 22. ročník protestu proti hledání úložiště na Březovém potoce, konkrétně v Pačejově a Maňovicích. Pochod či cyklojízdu pod názvem „Na kole a pěšky proti HÚJO – Memoriál Slávka Šimka“ pořádal spolek Jaderný odpad – děkujeme nechceme! ve spolupráci s obcí Maňovice.

Edvard Sequens

Na startu v Pačejově.

Na cestě do Maňovic.

Na Dračí louce v Maňovicích.

*Veřejná debata
v Maňovicích.
Autor: Petr Klásek*

*Účastníci veřejné debaty
v Maňovicích.
Autor: Petr Klásek*

Klimababičky požadují klimatickou akci, ne výprodej budoucnosti

V červnu zahájilo činnost uskupení Klimababičky, neformální společenství žen, matek a babiček, kterým leží na srdci klimatická krize a které mají vážné obavy o svět, jenž zanechávají budoucím generacím. Chtějí podporovat klimatickou spravedlnost a dekarbonizaci jakožto zásadní adaptační opatření na změnu klimatu a vytvářet tlak na veřejné činitele a činitelky, aby tato hlediska zařadili do svých politických programů.

Na snídani pro média platformu Klimababičky, která se inspirovala podobnými zahraničními iniciativami (např. švýcarským hnutím KlimaSeniorinnen, které nedávno [uspělo u Evropského soudu pro lidská práva](#)), představily její zakladatelky Yvonna Gaillyová a Anna Hradilková. Plánují navázat na období, kdy se aktivně angažovaly v oblasti ochrany klimatu a zlepšení životního prostředí či se jinak podílely na společenských změnách.

Podobně jako před několika dekádami je i teď motivují obavy o svět zanechaný budoucím generacím, nyní už nejen dětem, ale i vnoučatům.

Ve vydaném prohlášení vyzdvihují potřebu silné občanské angažovanosti, která je pro řešení klimatické krize nezbytná a zároveň se vymezují vůči stereotypnímu vnímání seniorské generace: „*Chceme ukázat, že seniorky a senioři nejsou jen ti, kteří se zajímají o své pohodlí, důchody, výhody a slevy, ale že jsou to lidé, kteří cítí zodpovědnost za svět a mohou být i silným volebním hlasem těch, kterým záleží na udržitelnosti v zájmu přírody a budoucnosti svých potomků.*“ A vztahují se k aktuální situaci u nás: „*Chceme nyní, v důležitém čase před volbami ukázat, že v České republice žijí seniorky a senioři, kteří naléhavě vnímají potřebu vyjádřit solidaritu s mladými lidmi, dětmi a vnoučaty, kteří ponесou důsledky naší nečinnosti a našeho konzumního životního stylu.*“

Zakladatelky Klimababiček jsou od mládí společensky aktivní, Hradilková v roce 1989 spoluzaložila [Pražské matky](#), jedno z prvních nezávislých ekologických hnutí v tehdejší ČSSR, a dnes je aktivní ve spolku Pro Břevnov a Farní charitě Praha 3 – Vinohrady, která se soustředí na pomoc uprchlíkům. Vede také sousedskou komunitní zahradu. Gaillyová stála u zrodu ekologického poradenství v Československu a dlouhodobě se angažuje v ochraně klimatu. Je ředitelkou Ekologického institutu Veronica a v roce 2024 obdržela z rukou prezidenta medaili [Za zásluhy o stát 1. stupně](#).

[Klimababičky](#) tvoří otevřené společenství a rády mezi sebou uvítají každého, kdo smýšlí podobně.

Z tiskové zprávy Klimatických babiček

Klimatická past místo řešení: Ministerstvo průmyslu sází na spalovny

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) tlačí na Ministerstvo životního prostředí (MŽP), aby z připravovaného Plánu odpadového hospodářství (POH) vyškrtlo možnost zavedení poplatku za spalování odpadů s odůvodněním, že energetické využití odpadů jejich spalováním je důležitou částí dekarbonizačního plánu České republiky. Tento krok by podle ekologické organizace Arnika a dalších expertů ohrozil nejen české klimatické cíle a principy oběhového hospodářství, ale i zdraví obyvatel.

Na tiskové konferenci Arnika oznámila, že proto zaslala ministrovi průmyslu a obchodu Lukáši Vlčkovi otevřený dopis, spolu s rozsáhlou studií Spalovny odpadů a životní prostředí, která upozorňuje na úskalí spalování odpadů a dokládá jeho škodlivost. Zároveň poukazuje na moderní trendy jinde v Evropě, kde se od spalování odpadů naopak ustupuje.

Varovným příkladem je Estonsko, kterým se někteří čeští aktéři inspiroují. Estonsko sice energeticky využívá 58 % odpadů, ale za cenu alarmující nízké míry recyklace, která dosahuje pouhých 33 %. To je

hluboko pod cíli EU. Tamní velká spalovna v Iru u Tallinnu je dokonce nucena dovážet odpad ze zahraničí, aby naplnila svou kapacitu, protože estonský systém nakládání s odpady nedokáže vyprodukovat dostatek „paliva“. Spalovna, respektive takzvané „zařízení na energetické využívání odpadů“ (ZEVO), zároveň vytváří teplo, město je tak na přísunu odpadů zvenku de facto závislé.

V evropských zemích s vysokou mírou recyklace se vydali jiným směrem. Slovinská Lublaň dosáhla 70% míry recyklace díky intenzivnímu třídění a stala se evropským vzorem města s nulovým odpadem (zero waste), aniž by zvolila cestu jednoduché „likvidace“ odpadu v podobě obří spalovny. Rakousko zase zkombovalo zákaz skládkování s poplatky za spalování, čímž motivovalo k recyklaci, která dnes dosahuje 63 %. Dánsko plánuje do roku 2030, v rámci strategie pro snižování emisí, snížit kapacitu svých spaloven o 30 %. Podobnou cestou útlumu se vydávají i Nizozemsko, Švédsko či Německo. Nizozemsko totiž, stejně jako Estonsko, neodhadlo kapacitu pro spalování odpadů a odpad musí v současné době dovážet z jiných zemí, aby spalovny komunálních odpadů „uživilo“.

České ministerstvo průmyslu a obchodu naopak „energetické využívání“, jinými slovy spalování odpadů dlouhodobě prosazuje jako jedno z klíčových řešení pro dekarbonizaci českého průmyslu. Tento přístup však podle Arniky představuje slepou uličku, protože spalovny jsou jen jinou formou spalování fosilních paliv – většina výhřevných plastů je z ropy. Proto Arnika v otevřeném dopisu vyzvala MPO, aby možnost zavedení poplatku za spalování odpadů neblokovalo. Tento poplatek by totiž efektivně reguloval rostoucí kapacity spaloven, které konkurují recyklaci a brání předcházení vzniku odpadů.

„Ministerstvo průmyslu a obchodu se snaží z nového Plánu odpadového hospodářství odstranit klíčový ekonomický nástroj, který by mohl regulovat masivní nárůst spalování. Poplatek za spalování je přitom standardním nástrojem, jak motivovat k přechodu na oběhové hospodářství. Bez poplatku za spalování hrozí, že Česká republika zopakuje chyby Estonska a investuje miliardy do technologií, které jsou v rozporu s našimi klimatickými závazky a které vyspělé země jako Dánsko, Rakousko či Německo už opouštějí nebo silně regulují. Zástupce MPO na jednání o POH dokonce označil odpad za obnovitelný zdroj energie,“ říká Jindřich Petrlík, programový vedoucí programu Toxické látky a odpady v Arnice.

Jak uvádí Arnika v dopise ministrovi, spalování odpadů je spojeno s vážnými zdravotními riziky. „Emise dioxinů i dalších toxických organických látek, těžkých kovů, jemných prachových částic a mikroplastů prokazatelně ohrožují zdraví obyvatel v okolí – jsou spojeny s karcinogenitou, poruchami imunitního a nervového systému, narušením hormonální rovnováhy nebo vývojovými vadami plodu,“ píše se v dopisu. Arnika upozorňuje, že ani moderní technologie nedokážou tato rizika zcela eliminovat. Podle vědeckých studií budou navíc spalovny představovat také významnou klimatickou zátěž a do roku 2050 by se spalování plastových odpadů mohlo stát větším zdrojem emisí CO₂ než spalování fosilních paliv.

Na tiskové konferenci Arniky tento trend potvrdil i Lee Bell, odborný poradce mezinárodní sítě IPEN a zakladatel organizace Toxics Free Australia: „V Austrálii se podařilo spalovnářský průmysl a budování nových zařízení na spalování odpadů zastavit. Po celé zemi bojovaly po desetiletí celé komunity, aby

úspěšně zabránily jejich výstavbě a provozu. Zástupci spaloven přitom přes dvacet let neúnavně lobbovali u našich politiků za možnost výstavby spaloven s podporou veřejných dotací. Nikdo už ale nechce budovat nové skládky nebezpečného odpadu pro miliony tun popela ze spaloven kontaminovaného dioxiny. Farmáři se zlobí, že spalovny ohrožují toxickými látkami jejich produkci. Lidé z měst i venkova se proto v boji proti spalování spojili a nyní se proti němu staví i vysoce postavení politici. Nejhušťěji zalidněný australský stát, Teritorium hlavního města Austrálie, obklopující hlavní město Canberru, spalování odpadů zcela zakázal a federální vláda odebrala projektům na stavbu spaloven odpadů veřejné dotace, které jakkoli souvisejí s bojem s klimatickou změnou. Vědí, že spalovny mají masivní emise skleníkových plynů a nejsou slučitelné s cirkulární ekonomikou.“

Arnika proto ministra průmyslu a obchodu žádá o přehodnocení současného přístupu a zahájení odborné diskuse, která bude vycházet z nejnovějších vědeckých poznatků a odpovědného přístupu k veřejnému zdraví, životnímu prostředí i ekonomické udržitelnosti.

Tisková zpráva Arniky

Dva roky po zničení Kachovské přehrady

Před dvěma lety, 6. června 2023, došlo k destrukci Kachovské přehrady v ukrajinské Chersonské oblasti, což představuje jednu z nejvážnějších ekologických katastrof způsobených ruskou invazí na Ukrajinu. Přívalová vlna vody tehdy zaplavila lidská obydlí, lesy i zemědělské pozemky, způsobila úhyn desítek tisíc tun ryb a zničila významné biotopy.

Po odtoku vody z přehrady zůstalo vyschlé dno o rozloze přibližně 2 000 km², kde se v průběhu desetiletí hromadily

nebezpečné látky vzniklé dlouhodobým intenzivním zemědělstvím a průmyslovou činností. Arnika proto ve spolupráci s ukrajinskými kolegy odebrala v roce 2023 celkem čtrnáct vzorků z dna bývalé nádrže a přilehlých lokalit. Vzorky sedimentů i půdy z kráterů po ruských raketách byly testovány na široké spektrum kontaminantů – od pesticidů a těžkých kovů až po ropné uhlovodíky či perzistentní chemikálie.

Šokující množství toxických látek v sedimentech

Výsledky analýz, provedených v červenci 2023, jsou alarmující. Na městské pláži ve Záporoží bylo ve vzorcích nalezeno vysoké množství zakázaného pesticidu DDT. Současně se prokázala přítomnost HCH (hexachlorcyklohexanu), dalšího nebezpečného insekticidu. Koncentrace těchto látek naznačují blízkost silně kontaminovaného místa, například skládky starých pesticidů, nebo dlouhodobé usazování během éry intenzivního sovětského zemědělství.

Část sedimentů obsahovala polycyklické aromatické uhlovodíky, včetně silně karcinogenního benzo[a]pyrenu, v hladině až tisíckrát vyšších než limity pro dekontaminaci půdy stanovené v České republice. V sedimentech byly také detekovány zvýšené koncentrace minerálních olejů, typické pro historický těžký průmysl. V místě soutoku řeky Suchá Moskovka s Dněprem se objevily vysoké hodnoty těžkých kovů, zejména arsenu, manganu a chromu, a rovněž PCB (polychlorovaných bifenyly), které svědčí o průmyslových zátěžích z minulosti.

Vážné riziko pro zdraví obyvatel

Oleksij Angurec z ukrajinského projektu Čistý vzduch pro Ukrajinu označil zjištěné množství jedovatých látek „šokujícím“ a varoval, že kontaminované sedimenty by mohly být pro místní obyvatele velmi nebezpečné. Pokud by se tyto kontaminanty dostaly do potravního řetězce, například prostřednictvím pěstování zeleniny na kontaminované půdě, hrozilo by závažné ohrožení zdraví.

Vícero nalezených látek – jako je DDT, další zakázané pesticidy nebo PCB – patří mezi takzvané perzistentní organické polutanty, které se v přírodě rozkládají jen velmi pomalu, a proto se hromadí v sedimentech a organismu živočichů. Přestože byly tyto látky z velké části dávno zakázány, v prostředí zůstávají desítky let. Zveřejněné analýzy ukázaly, že koncentrace DDT v některých sedimentech výrazně překročily bezpečnostní limity spolu s dalšími toxickými látkami, což potvrzuje úroveň znečištění blížící se úrovni vyžadující sanaci.

Ozbrojený konflikt odhaluje skryté ekologické zátěže

„Válka znásobuje dříve vzniklá ekologická rizika,” upozorňuje Marcela Černochová, koordinátorka Arniky pro Ukrajinu. Jak dodává, sanace ekologických škod musí být nedílnou součástí plánů poválečné obnovy Ukrajiny. Zatímco ruská agrese zpusťovala infrastrukturu, odhalila také skryté toxické zátěže. Při přípravě rekonstrukce je proto nezbytné myslet i na monitoring a odstranění znečištění půdy a vody – bez toho totiž nelze ochránit zdraví lidí a obnovit postižené regiony.

„Dokonce i v dnešní divoké době však probíhají diskuse o budoucnosti Kachovky. Řeší se, zda postavit novou nádrž v plném rozsahu, obnovit přirozené ekosystémy nebo přijít s nějakou střední variantou. Mluví se například o plantážích dřevin pro účely bioenergetiky, dno Kachovky je ostatně už teď pokryté hustým vrbovým porostem. Toxická zátěž dna nádrže ale hrozí různými riziky. Už došlo k přesunu toxických látek uložených v hlubších vrstvách sedimentu do vrstev vyšších a do vegetace, takže je nasnadě nebezpečí dalšího šíření,” dodává Černochová, účastníci se aktuálně konference, která přímo v ukrajinském Chersonu diskutuje možnou budoucnost přehrady.

Arnika proto apeluje na české orgány i širokou veřejnost, aby při podpoře Ukrajiny nezapomínaly na ekologickou dimenzi konfliktu. Kromě obnovy domů a infrastruktury je nutné zajistit i dlouhodobý monitoring a sanaci dosud neodhalených environmentálních škod. Pouze důsledná péče o životní prostředí pomůže ochránit zdraví místních obyvatel a skutečně obnovit postiženou přírodu.

Dlouhodobá činnost Arniky v Ukrajině

Arnika působí na Ukrajině již od roku 2017, kdy ve spolupráci s místními partnery spustila program „Čistý vzduch pro Ukrajinu“. Cílem tohoto programu je budování občanské sítě monitorovacích stanic, které měří kvalitu ovzduší v reálném čase. Síť EcoCity, tvořená více než 700 stanicemi, se stala klíčovým zdrojem informací o znečištění ovzduší, zejména v oblastech zasažených válkou. Poškození a zničení části těchto stanic v důsledku konfliktu vedlo Arniku k úsilí o jejich obnovu a rozšíření do dalších regionů, aby občané měli přístup k aktuálním údajům o kvalitě vzduchu. Po začátku ruské invaze v roce 2022 Arnika rozšířila své aktivity na Ukrajině o humanitární pomoc a environmentální monitoring válečných škod. Organizace poskytla materiální pomoc v hodnotě téměř jednoho milionu korun a zahájila výzkum ekologických dopadů války, včetně analýz sedimentů zničené Kachovské přehrady.

Spolupráce s ukrajinskými partnery, jako jsou iniciativy Free Arduino a Green World, umožnila Arnice mapovat kontaminaci půdy a vody a upozorňovat na rizika pro zdraví obyvatel.

Analýza sedimentů vznikla v rámci dlouhodobé spolupráce Arniky s ukrajinskými partnery v projektu „Čistý vzduch pro Ukrajinu“. Sběr i laboratorní zpracování vzorků proběhly díky finanční podpoře Programu transformační spolupráce Ministerstva zahraničních věcí ČR a Švédského rozvojového fondu.

Celou studii sedimentu bývalé Kachovské přehrady najdete v angličtině zde: <https://arnika.org/en/publications/first-research-of-the-contamination-of-the-sediments-from-kachovka-reservoir>

Tisková zpráva Arniky

PERLA ROKU 2024

Výsledky ankety „Zelená perla 2024“

Celkem 80 členek a členů nezávislé Komise z 92 rozhodlo o vítězi 30. ročníku ankety „Zelená perla“ o anti ekologický výrok. Členy jsou např. zoolog Mojmír Vlašín, politolog Lukáš Jelínek či publicista Vladimír Just. Děti Země – Brno v letech 1993 až 2022 také uspořádaly třicet ročníků ankety o anti ekologický čin Ropák, kterou již ukončily, neboť splnila svůj hlavní porevoluční účel. Posledním Ropákem (za rok 2021) se tak stal ministr životního prostředí a poslanec Richard Brabec (ANO).

Zelenou perlu 2024 získal

1) Petr Macinka, předseda strany Motoristé sobě (160 bodů)

„Odideologizovat MŽP by pro nás určitě bylo zajímavým projektem. Kdyby jej získali Motoristé, asi by chvíli tekla zelená krev, ale pak by skončila doba všemožných blokad a obstrukcí, nejenom při stavbách silnic a dálnic.“

(z odpovědi na otázku, jaké ministerstvo by předsedu strany Motoristé sobě hlavně zajímalo) z článku Poteče zelená krev. Chceme porazit ODS a vládnout, říká šéf Motoristů Macinka

https://www.idnes.cz/volby/petr-macinka-motoriste-politika-volby-filip-turek-ods.A241208_183414_domaci_stud,9.12.2024

Pořadí zbývajících autorů výroků ankety Zelená perla 2024

2) Petr Macinka, předseda strany Motoristé sobě (147 bodů)

„Představa, že je možné klima na Zemi ovlivňovat nebo stabilizovat, je naivní, falešná a nevědecká.“

z článku Motoristé představili své desatero i cíle. Chceme porazit ODS, řekl Macinka

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/motoriste-prvni-kongres-kralovka-petr-macinka-filip-turek.A241206_123127_domaci_chtl,7.12.2024

3) Andrej Babiš, poslanec Poslanecké sněmovny P ČR a předseda hnutí ANO (131 bodů)

„Nemůžeme jen jít na ruku pošahaným klimatickým aktivistům, kteří by nás všechny nejraději nahnali do jeskyní, zakázali nám jezdit autem, létat na dovolenou, topit dřevem a diktovali nám, co máme jíst.“

(z odpovědi na otázku, jaké změny v Zelené dohodě bude hnutí ANO po volbách do Evropského parlamentu v červnu 2024 prosazovat)

z článku Je to poslední šance vyhnat ekofanatiky. Babiš o Green Dealu a eurovolbách

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-rozhovor-mf-dnes-green-deal-protesty-zemedelci.A240221_212329_domaci_remy,22.2.2024

4) Tomáš Jirsa, starosta Hluboké nad Vltavou a senátor Senátu P ČR (ODS) (118 bodů)

„Měli jsme na Šumavě hluboké zelené lesy s mnoha staletými pralesními zbytky, které jsme vložili do Národního parku. Ochrana přírody je záměrně zničila a dnes se chlubí malými semenáčky a tím, že se

les v některých lokalitách samovolně obnovuje.“

z článku *Za třicet let uschly na Šumavě miliony stromů*

https://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost/narodni-park-za-tricet-let-uschly-na-sumave-miliony-stromu.A240606_141102_p_spolecnost_nef, 13. 6. 2024

5) Petr Kratochvíl, radní města Brna (ODS) (105 bodů)

„Tomu se s prominutím říká mobilita. Na celém světě, když se někde postaví továrna, tak proběhne mobilita lidí a určitě existuje i mobilita havranů.“

(z odpovědi na námitku, že v trase plánované lanovky v Brně jsou dvě shromaždiště havranů a blízké třetí mimo ni už havrani opustili, protože se u ní realizovala jiná stavba, takže lanovka představuje reálné a závažné riziko)

z článku *Nic než pomníček. Brněnská lanovka nedává smysl ekonomicky ani ekologicky*

<https://denikreferendum.cz/clanek/36173-nic-nez-pomnicek-brnenska-lanovka-nedava-smysl-ekonomicky-ani-ekologicky>, 19. 3. 2024

6) Tomáš Jirsa, starosta Hluboké nad Vltavou a senátor Senátu P ČR (ODS) (70 bodů)

„Obecně lze říci, že se aktivističtí vědci a zelení aktivisté zmocní území národního parku, a cokoli tam jejich činností vznikne, spáleniště, suchý les po kůrovcové kalamitě či na některých místech les obnovený, je vydáváno jako výsledek výzkumu.“

z článku *Nedivme se Křivoklátským, že národní park nechťejí*

Právo, <https://www.tomasjirsa.cz/clanky/nedivme-se-krivoklatskym-ze-narodni-park-nechteji.htm>,

31. 10. 2024

7) Andrej Babiš, poslanec Poslanecké sněmovny P ČR a předseda hnutí ANO (67 bodů)

„Požadavky zemědělců jsou oprávněné. Zelení šílenci v Evropské komisi nechťejí, aby vyráběli potraviny. Místo toho mají nechat půdu ladem.“

(z odpovědi na otázku, zda jako majitel největšího zemědělsko-potravinářského koncernu Agrofert s protesty zemědělců proti nové zemědělské politice Evropské unie s důrazem na ochranu přírody a klimatu souhlasí)

z článku *Je to poslední šance vyhnat ekofanatiky. Babiš o Green Dealu a eurovolbách*

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-rozhovor-mf-dnes-green-deal-protesty-zemedelci.A240221_212329_domaci_remy, 22. 2. 2024

8) Karel Havlíček, místopředseda Poslanecké sněmovny P ČR a stínový předseda české vlády (ANO) (64 bodů)

„Postavit všechno na obnovitelných zdrojích zní sice krásně, ale pokud je někdo alespoň pologramotný a nechá si udělat analýzu, co by to obnášelo ve smyslu přenosové soustavy, distribuční soustavy, takzvaných stabilních a nestabilních zdrojů, tak dojde k závěru, že to u nás prakticky nejde.“

(z odpovědi, zda Zelenou dohodu pro Českou republiku využít jinak či ji rovnou zrušit)

z rozhovoru Havlíček: V Green Dealu jde o prachy, ne o klima

<https://iuhli.cz/havlicek-v-green-dealu-jde-o-prachy-ne-o-klima>, 26. 1. 2024

9) Václav Klaus, bývalý prezident ČR (55 bodů)

„Green Deal je jedním z největších omylů současné politiky. Je to zcela protitřžní iniciativa, která poškozuje nejen ekonomiku, ale i svobodu trhu.“

z článku *Trh zdegeneroval, Green Deal je jedním z největších omylů. Je třeba zásadní změna* (video 29:33 minut)

<https://www.echo24.cz/a/HGiR9/upoutavka-vaclav-klaus-o-ekonomice-a-green-dealu>, 31. 12. 2024

10) Filip Turek, jednatel společnosti Art of Performance s.r.o. a kandidát na poslance Evropského parlamentu (nestr. Přísaha a Motoristé) (44 bodů)

„Je to přerozdělování peněz, obrovský byznys, zdražování všeho, převýchova lidí pomocí nějakých progresivistických pseudoliberálních ideologií.“

(z odpovědi, co představuje Zelená dohoda Evropské unie a proč je nutné ji kritizovat a odmítat)

z rozhovoru Zákaz výroby aut se spalovacími motory je zvěrstvo, míní Turek za Přísahu a Motoristé sobě (video 11:07 minut)

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/zakaz-vyroby-aut-se-spalovacimi-motory-je-zverstvo-mini-turek-za-prisahu-a-motoriste-sobe-349305>, 17. 5. 2024

11) Pavel Drobil, předseda představenstva společnosti ANACOT CAPITAL a.s., zastupitel města Bohumín v letech 2002-2009, zastupitel Moravskoslezského kraje v letech 2004-2010, ministr životního prostředí v roce 2010 a poslanec Poslanecké sněmovny P ČR v letech 2010-2013 (ODS) (43 bodů)

„Postavit veřejné dílo je v současnosti čím dál větší problém. Téma se vždy objeví, když nastane nějaký problém, pak to usne a pak zase bezbřehá demokracie a právo na samosprávu zvítězí nad rozumem.“

(z názorů o příčinách miliardových škod po povodních v září 2024 na Opavsku, neboť plánovaná přehrada Nové Heřminovy nebyla do roku 2020 zhotovena, přičemž pravomocné územní rozhodnutí získala až v prosinci 2024)

z rozhovoru Ničivé důsledky povodní jsou způsobeny také bezbřehou tolerancí aktivistů, upozornil exministr Drobil

<https://ekonomickydenik.cz/za-soucasnou-situaci-v-opave-muze-i-neexistence-prehrady-nove-herminovy-upozornil-exministr-drobil>, 15. 9. 2024

12) Filip Turek, jednatel společnosti Art of Performance s.r.o. a kandidát na poslance Evropského parlamentu (nestr. Přísaha a Motoristé) (38 bodů)

„Green Deal je klimatismus, není to ochrana přírody.“

(z odpovědi, co představuje Zelená dohoda Evropské unie a proč je nutné ji kritizovat a odmítat)

z rozhovoru Zákaz výroby aut se spalovacími motory je zvěrstvo, míní Turek za Přísahu a Motoristé sobě (video 11:07 minut)

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/zakaz-vyroby-aut-se-spalovacimi-motory-je-zverstvo-mini-turek-za-prisahu-a-motoriste-sobe-349305>, 17. 5. 2024

13) Marek Výborný, zastupitel města Heřmanův Městec, ministr zemědělství a poslanec Poslanecké sněmovny P ČR (KDU-ČSL) (32 bodů)

„Pojďte se mnou na náměstí do Krnova, pojdte se mnou na náměstí do Opavy a pojdte těm lidem říct, že máte argumenty, proč nestojí toto dílo, které jediné v kombinaci s dalšími opatřeními i přírodě blízkými, může efektivně jejich území ochránit.“

(z výzvy spolkům, aby obhájily svou zákonnou účast v řízení o umístění přehrady Nové Heřminovy do prosince 2024, přičemž přehrada nebyla podle plánu z roku 2008 zhotovená do roku 2020, takže po povodních v září 2024 vznikly na Opavsku miliardové škody)

z článku Nové Heřminovy by ochránily Krnov a Opavu, míní Výborný. „My jsme stavbu nezdrželi,“ říká aktivistka (video 24:39 minut)

<https://plus.rozhlas.cz/nove-herminovy-ochranily-krnov-a-opavu-mini-vyborny-my-jsme-stavbu-nezdrzeli-9315938>, 19. 9. 2024

14) Libor Vondráček, předseda Svobodných (27 bodů)

„Svobodní plánují provést ve stavebním zákoně takové změny, aby zelení aktivisté jako Děti Země nemohli

blokovat podobné stavby. Navrhujeme, aby se v rámci řízení tyto politické neziskovky nemohly odvolávat vícekrát než jednou a jediné v prvním stupni.“

(k účasti spolků v povolovacích řízeních pro různé stavby, hlavně státního významu, jako je třeba přehrada Nové Heřminovy, která měla být podle plánu vlády z roku 2008 zhotovená do roku 2020, ale má být až v roce 2032)

z článku Svobodní se ostře pustili do ekologických aktivistů kvůli přehradě

<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Svobodni-se-ostre-pustili-do-ekologickych-aktivistu-kvuli-prehrade-761883>, 19. 9. 2024

15) Petr Liška, starosta Malých Žernosek a poslanec Poslanecké sněmovny P ČR (STAN) (24 bodů)

„Ze zamítnutí radost nemám, protože odvolací orgán dal na výmysly a fabulace, které při své argumentaci použil spolek Děti Země.“

(z reakce, že Správa CHKO České středohoří a Ministerstvo životního prostředí zamítly žádost Ředitelství vodních cest ČR o povolení škodlivého zásahu plánovaného přístaviště v Malých Žernosekách na Labi do biotopů cenných druhů živočichů, neboť nebyl doložen žádný reálný veřejný zájem)

z článku Ministerstvo zadrželo přístav. Dalo na výmysly Děti Země, zlobí se starosta

https://www.idnes.cz/usti/zpravy/male-zernoseky-pristav-ministerstvo-deti-zeme.A240213_082642_usti-zpravy_grr, 13. 2. 2024

16) Tomáš Jirsa, starosta Hluboké nad Vltavou a senátor Senátu P ČR (ODS) (23 bodů)

„Příroda na Křivoklátsku je dostatečně chráněna a případné vyhlášení národního parku potěší pouze těch cca sto zelených aktivistů, kteří obsadí správu nového parku.“

z článku Proč to ta moje vláda dělá?

MF Dnes, <https://www.tomasjirsa.cz/clanky/proc-to-ta-moje-vlada-dela.ht,m> 29. 6. 2024

17) Libor Lukáš, předseda spolku Sdružení pro rozvoj dopravní infrastruktury na Moravě z.s. a radní obce Pitín (Trikolóra) (12 bodů)

„Hrстка ekologů zneužívá „demokratické vymoženosti“ a bez skrupulí dokáže strategický projekt, který propojuje českou a slovenskou kapacitní infrastrukturu a je významným dopravním ramenem evropské prioritní dopravní sítě TEN-T, s přehledem zastavit.“

(reakce na rozsudek Nejvyššího správního soudu, který na základě kasační stížnosti Děti Země zrušil stavební povolení pro hlavní trasu dálnice D49 Hulín – Fryšták)

z článku Jde o fatální chybu státu. A hrстка pomatených, samolibých zachránců světa se nám směje. Dopravní expert si nebral servítky

<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Jde-o-fatalni-chybu-statu-A-hrstka-pomatenych-samolibych-zachrancu-sveta-se-nam-smeje-Dopravni-expert-si-nebral-servitky-755820>, 24. 5. 2024

18) Libor Lukáš, předseda spolku Sdružení pro rozvoj dopravní infrastruktury na Moravě z.s. a radní obce Pitín (Trikolóra) (4 body)

„Výraznou brzdou při řízení investic je nepřehledná a složitá byrokratická zátěž a často i aktivistické chování ekologů.“

(k výsledkům 14. ročníku konference Střední Morava – křižovatka dopravních a ekonomických zájmů)

z článku Dopravní projekty pod tlakem byrokracie. Odborníci volají po změně legislativy

<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Dopravni-projekty-pod-tlakem-byrokracie-Odbornici-volaji-po-zmene-legislativy-762560>, 1. 10. 2024

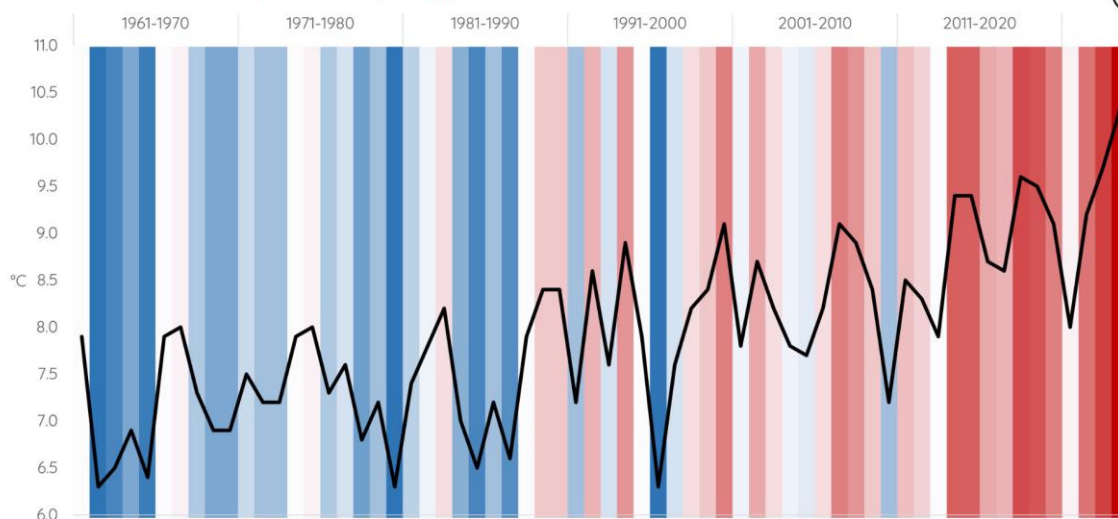
Tisková zpráva Děti Země

GRAF MĚSÍCE

Průměrná roční teplota vzduchu

1961–2024, Česká republika

Čárový graf výše, podbarvený tzv. **pruhy oteplování**, ukazuje průměrnou roční teplotu vzduchu v České republice za 64leté období 1961 až 2024. Z grafu je patrný jasný trend oteplování, který se zrychlil zejména od 90. let 20. století.

Historicky nejteplejším rokem je v daném období poslední hodnocený rok, tedy rok 2024, s průměrnou teplotou vzduchu 10,3 °C, což je o 0,6 °C více než do té doby nejteplejší rok 2023. Naopak nejchladnější byly v daném období roky 1961, 1980 a 1996, s průměrnou roční teplotou vzduchu 6,3 °C.

Jáchym Brzezina | 2025 | www.infoviz.cz | verze 1.0 © CC BY 4.0

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

POZVÁNKY NA AKCE

Sobota 19. 7. [Za hmyzem na Pacovu horu u Chýnova](#)

Exkurze do přírodní rezervace Pacova hora za tamní přírodou a zejména hmyzem

vedoucí: RNDr. Jiří Řehounek (spolek Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, z.s. České Budějovice)

sraz: 9:00, silnice u odbočky do lomu na Pacově hoře (silnice z Chýnova do Dolní Hořice, 49.4313N, 14.8268E, v místě srazu možnost parkování aut), **s sebou:** boty do terénu, svačina

Z monokultur k rozmanitosti: Dobrovolníci mění tvář českých lesů již 28 let. Týdny pro krajinu startují

Léto se blíží a s ním i další ročník letních výprav Hnutí DUHA, které se každoročně konají v oblíbených lokalitách české a moravské přírody. Cílem těchto tradičních prázdninových akcí je chránit lesy, divočinu a aktivně se podílet na obnově přírody kolem nás. Více než stovka dobrovolníků a dobrovolnic se Týdnů pro krajinu pravidelně účastní z celé republiky.

Dobrovolníci a dobrovolnice se letos účastní pěti týdenních turnusů, během nichž se aktivně zapojí do obnovy české a moravské krajiny. Čeká je ochrana cenných lučních stanovišť, opravy oplocenek, péče

o lesní půdu nebo příprava pastvin pro ovce a jalovce. Pomáhat budou také s odstraněním dopadů kůrovcové kalamity či s uzdravováním krajiny. Ukáží tak v praxi, že lesní hospodaření má mnoho podob, kterými se mohou vlastníci v lesích vydat. Dobrovolnická práce se soustředí do lesů, kde se jejich vlastníci a správci rozhodli klást důraz přirozené obnově a přírodním procesům. O změny, které by vlastníkům lesů pomohly v jejich k přírodě šetrné správě, usiluje Hnutí DUHA v kampani Zachraňme lesy.

Týden v horách bez vody, elektřiny a signálu – zato s partou skvělých lidí a smysluplnou prací. Taková výzva čeká na dobrovolníky a dobrovolnice v polovině prázdnin v CHKO Jeseníky. Mladé stromečky, především vzácné jedle, na vrcholcích hor často trpí okusem přemnoženou zvěří. Dobrovolníci budou tyto vzácné jedle, ale i další druhy dřevin, chránit před mlsným jazykem zvěře, například natíráním, používáním ovčí vlny nebo individuálních ochran. Tak aby rodící se les byl rozmanitý a odolný vůči drsnému horskému prostředí.

Začátek srpna přinese dobrovolnickou pomoc při obnově lesů blízkých přírodě a podpoře vzácných druhů v Pošumaví. Ve spolupráci s vlastníky lesa a vědci z Akademie věd je cílem zaměřit se na ochranu brouků, kteří jsou vázáni na staré stromy a mrtvé dřevo, jako nezbytné součásti fungujícího a zdravého lesního ekosystému.

S blížícím se koncem prázdnin se uskuteční závěrečný turnus v Bílých Karpatech – Radějově. Díky šetrnému hospodaření se tady podařilo uchovat druhově pestrrou krajinu, která snoubí vinice, louky, meandrující potoky a hluboké lesy. Dobrovolníci zaměří na smysluplnou spolupráci při ochraně a péči o tuto krajinnou mozaiku, která si svou výjimečnost dosud uchovala.

V loňském roce dobrovolníci a dobrovolnice odpracovali bezmála 3000 hodin od Šumavy po Jeseníky. Společnými silami zvládli pokosit a shrbat 7,4 hektarů luk, vytvořit nebo opravit desítky hrází v rašeliništích a podmáčených lesích a ochránit stovky semenáčků a mladých stromků. Vybudovali plazníky, naplnili desítky pytlů odpadků, které v přírodě posbírali, a odstranili invazivní keře a rostliny z míst, kam nepatří.

Filip Baťa, koordinátor Týdnů pro krajinu z Hnutí DUHA, říká: „S velkým nadšením očekáváme všechny dobrovolníky a dobrovolnice, kteří se rozhodli zapojit do ochrany přírody. V uspěchané době plné shonu a každodenních povinností jsou Týdny pro krajinu skvělou příležitostí, jak zpomalit, načerpat nové síly a vystoupit z každodenní rutiny.“

Jan Skalík, koordinátor kampaně Zachraňme lesy Hnutí DUHA, říká: „V Česku přibývá vlastníků a správců lesů, kteří nechtějí do lesů sázet monokultury, ale chtějí les spravovat v souladu se zájmy přírody. Je nezbytné, aby jim to budoucí změny lesního zákona usnadnily a nevedly je k výsadbě jednodruhových a nestabilních monokultur.“

Seznam termínů a lokalit:

26.7. – 2. 8. 2025 – CHKO Jeseníky

2. 8. – 9. 8. 2025 - Pošumaví

16. 8. – 23. 8. 2025 – Bílé Karpaty – Radějov

Zelená střecha jako místo pro biodiverzitu

Seminář se uskuteční v Českých Budějovicích v pondělí 15. září 2025.

Hlavním cílem semináře je seznámit odbornou veřejnost s aktuální problematikou zelených střech a jejich vlivů na biodiverzitu (zaměří se na význam a zakládání zelených střech, včetně využití regionálního osiva, na rostliny, opylovače a potenciál zelených střech pro architekturu). Seminář je určen především zástupcům státní správy a samosprávy, nevládních organizací a odborných firem, ale neuzavírá se ani dalším zájemcům o problematiku.

Odpoledne je naplánována prohlídka řešení městského parku pomocí přírodě blízké obnovy a ukázka kartáčovacího stroje pro sklizeň semen. V jednání je návštěva vybrané střechy pro limitovaný počet účastníků.

Lektoři (v abecedním pořadí):

Pavel Dostál (GreenVille service s.r.o.),

Petra Janečková (PFF JU),

Michal Perlík (BC AV ČR),

Petr Velička (M&P Architekti),

Kamila Vítovcová (PFF JU)

Moderují: Jiří Řehounek (Calla)

& Klára Řehouňková (PFF JU)

Místo konání: České Budějovice,
Přírodovědecká fakulta, budova B,
Branišovská 1760, místnost B2

Datum: 15. 9. 2025, 9:30

Seminář je pro účastníky zdarma, včetně drobného občerstvení. Během semináře bude pauza na oběd, který nebude organizován. V jednání je možnost využití stravovacích zařízení v kampusu formou obědu v krabičce (nutnost objednat předem).

Odeslání závazné přihlášky: do 20. 8. 2025 na e-mail RehounekJ@seznam.cz (Jiří Řehounek). V přihlášce uveďte jméno účastníka, instituci a kontaktní telefon. Pokud budete přihlášení a z nějakého důvodu se nebudete moci semináře zúčastnit, dejte nám prosím vědět co nejdříve.

Kontakt pro seminář: Jiří Řehounek (Calla) – RehounekJ@seznam.cz, 605 066 898 (organizace, program)

• zelené střechy • biodiverzita •
• návaznost na okolí • opylovači • zdroje osiva • architektura •

Tento projekt je spolufinancován ze státní podpory Technologické agentury ČR v rámci Programu Prospěch pro život. Tento projekt byl financován v rámci Národního plánu obnovy z evropského Nástroje pro oživení a odolnost.

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice. Projekt byl podpořen Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec.

Spolek Krajina Novohradsko ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, Biologickým centrem AV ČR a Přírodovědeckou fakultou Jihočeské univerzity vás srdečně zvou na sympozium:

Novohradské hory mají výjimečnou přírodní i kulturně historickou hodnotou nejen v kontextu Jihočeského kraje a zaslouží si citlivý přístup a šetrný rozvoj. Proto pořádáme sympozium s bohatým programem odborných přednášek, příspěvků a diskusí o přírodních fenoménech Novohradských hor a hrozbách, kterým čelí, se zvláštní pozorností k tématu ochrany vody. Budeme se věnovat možným způsobům ochrany této jedinečné krajiny a benefitům i úskalím zařazení Novohradských hor mezi velkoplošná zvláště chráněná území. Přijďte podpořit myšlenku citlivé péče o tuto krajinu.

Účast přislíbili:

Milan Štech (Katedra botaniky Přírodovědecké fakulty JU), **Jan Havlíček** (Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví, Krajský úřad Jihočeského kraje), **Tomáš Bodnár** (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, regionální pracoviště jižní Čechy), **Hana Bednářová** (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, regionální pracoviště jižní Čechy), **Iva Bufková** (Národní park Šumava), **Jiří Peterka** (Hydrobiologický ústav – Biologické centrum AV ČR), **Jiří Bureš** (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, ředitel regionálního pracoviště jižní Čechy), **Kateřina Jemelíková** (Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví, Krajský úřad Jihočeského kraje), **Věra Třísková** (vedoucí oddělení územního plánování, Krajský úřad Jihočeského kraje), **Lucie Štefanská** (specialistka environmentálních projektů Mattoni 1873), **Petr Krása** (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Slavkovský les), **Klára Salzmann** (Fakulta architektury ČVUT), **Martin Donat** (honorakouský ombudsman pro životní prostředí), **Karel Prach** (Katedra botaniky Přírodovědecké fakulty JU), **Ladislav Miko** (poradce prezidenta ČR v oblasti životního prostředí, Přírodovědecká fakulta UK), **František Talíř** (náměstek ministra životního prostředí ČR). Moderovat bude **Ivan Rynda** (vedoucí Katedry sociální a kulturní ekologie na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy).

Doprovodný program:

Od 18 hod. jste srdečně zváni ke kulatému stolu do blízkého studentského klubu Kampa. Kulatý stůl je

míněn jako širší platforma pro diskusi novohradských samospráv, jihočeských institucí, významných lokálních aktérů a odborné i laické veřejnosti o rozvoji a budoucnosti Novohradských hor. Moderovat bude **Ondřej Šebestík**.

Kompletní program, další informace a povinná registrace zde:

<https://krajinanovohradska.cz/symposium-2025/>

Kontaktní osoba: Hana Bernardová, (+420) 777 903 227, hana.bernardova@krajinanovohradska.cz

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 28. 7. 2025 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením! Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme